

Aptiekā pagatavotās zāles – individualizētas farmācijas marķieris

Inga Urtāne¹, Ilona Kupre², Lāsma Mukāne²

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

¹Farmācijas ķīmijas katedra,

²Farmācijas fakultāte

Ievads. Mūsdienās pieaug iespēja pacientiem iegādāties rūpnieciski ražotās zāles, kuras ne vienmēr iespējams pielāgot individuālām vajadzībām. Par to liecina lielais (42%) aptieku īpatsvars Latvijā, kuras nodrošina zāļu izgatavošanu atbilstoši ārsta norādījumiem. Brīvā tirgus ekonomikā farmācijas nozares tendences ir atkarīgas no pacientu pieprasījuma. Augot labklājības līmenim, pieaug pieprasījums pēc kvalitatīvākas farmaceitiskās aprūpes, kas izpaužas kā individuāla pieeja katram pacientam.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Noskaidrot, vai rūpnieciski gatavoto zāļu pieejamības kāpums ir ietekmējis pacientu attieksmi pret aptiekā pagatavotajām zāļu formām. Laikposmā no 2014. gada novembra līdz 2015. gada janvārim tika veikta Latvijas iedzīvotāju aptauja, kurā dalībnieki tika iedalīti divās vecuma grupās: 20–50 gadi un virs 50 gadiem. Elektroniskā pētījuma anketa tika izveidota, izmantojot *Google Forms*, kas tika izplatīta ar interneta starpniecību un tiešas komunikācijas ceļā. Anketa sastāvēja no desmit gan atvērta, gan slēgta tipa jautājumiem, kuri atspoguļo cilvēku viedokli par aptiekā gatavotajām zālēm. Rezultāti tika apkopoti, izmantojot prognozējošās analītikas un statistiskās analīzes programmatūru *SPSS*.

Rezultāti. Apkopoti dati par 118 cilvēkiem, no kuriem 96 (81%) bija sievietes. Biežāk aptiekā gatavotās zāles iegādājās cilvēki vecumā no 20 līdz 50 gadiem (47,0%) nekā cilvēki virs 50 gadiem (24,8%), $p = 0,047$. Kā biežāk iegādātās zāļu formas tika atzīmēti šķīdumi (29,9%) un ziedes (13,7%), salīdzinot ar citām zāļu formām – pulveriem, kapsulām, kosmētiskiem līdzekļiem, gēliem ($p = 0,238$). Analizējot pēc vecuma grupām, respondenti vecumā no 20 līdz 50 gadiem parasti iegādājās šķīdumus (38,6%) un ziedes (14,3%), savukārt 17,0% respondentu vecumā virs 50 gadiem iegādājās šķīdumus, 12,8% – ziedes. Respondenti 20–50 gadu grupā kā ieguvumu aptiekā gatavotajām zālēm uzskata zāļu formas pielāgošanu (22,9%), bet > 50 gadiem kā galveno priekšrocību min individuālo pieeju, (29,2%), $p = 0,026$. Respondentus vecuma grupā no 20 līdz 50 gadiem neapmierināja zāļu izgatavošanas laiks (14,3%) un iesaiņojums (12,9%), bet grupā virs 50 gadiem respondentus nav apmierinājusi cena (2,5%) un zāļu izgatavošanas laiks (2,5%). Tomēr vairums (52,4%) aptaujāto ir apmierināti ar pakalpojumu ($p = 0,152$). Ja ārsts ir izrakstījis recepti ar aptiekā pagatavojamām zālēm, tad tās ir iegādājušies 97,1% aptaujāto, pēc savas iniciatīvas aptiekā pagatavotās zāles ir iegādājušies 36,7% aptaujas dalībnieku.

Secinājumi. Abās respondentu vecuma grupās aptiekā gatavojamās zāles nav zaudējušas savu aktualitāti. Kā galvenās priekšrocības tiek atzīmētas zāļu formas pielāgošana vajadzībām un individuālā pieeja. Lai gan lielākai daļai nav sūdzību par aptiekā gatavotiem medikamentiem, atsevišķos gadījumos neapmierinātību izraisa zāļu izgatavošanas laiks.